

บทที่ ๔

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการสรุป อภิปรายผล จะกล่าวตามลำดับวัตถุประสงค์ทั้ง ๒ ประการคือ ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสังคมมนุษย์ในจักษุวัตติสูตร และวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสังคมมนุษย์ที่มีผลกระทบต่ออายุและทรัพยากรธรรมชาติในจักษุวัตติสูตร

๔.๑ สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อแรก

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ คือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสังคมมนุษย์ในจักษุวัตติสูตรมี ๑๗ ประการคือ ๑. จดเว้นปาณาติบาต, ๒. จดเว้นจากอทินนาทาน, ๓. จดเว้นจากกาเมศุมิฉฉาจาร, ๔. จดเว้นจากมุสาวาท, ๕. จดเว้นจากปิสุณาวาจา, ๖. จดเว้นจากมรสุวาจา, ๗. จดเว้นจากสัมผัปปลาปะ, ๘. ละอภิชฌา, ๙. ละพยาบาท, ๑๐. ควรละมิฉฉาปฏิ, ๑๑. ละอธรรมราคะ, ๑๒. ละวิสมโลภะ, ๑๓. ละมิฉฉาธรรม, ๑๔. ปฏิบัติชอบในมารดาบิดาและในสมณะพรหมณ์, ๑๕. การประพฤติอ่อนน้อมต่อท่านผู้ใหญ่ในตระกูล, ๑๖. จดเว้นการสมสู่ไม่เลือกหน้า, ๑๗. จดเว้นการเคียดแค้นฆ่าไม่เลือกคน

วิเคราะห์ได้ว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมมนุษย์ ๑๗ ประการนั้นต้องมีลักษณะที่เรียกว่า “ถึงความแพร่หลาย” หมายถึงการแพร่ไปทั้งในแนวนอนคือจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งในยุคสมัยเดียวกัน และการแพร่ไปในแนวตั้งหรือแนวตั้งคือจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกและรุ่นหลาน เหลน โหลน อย่างต่อเนื่องจึงเรียกว่าถึงความแพร่หลาย ระดับอกุศลกรรมบถ ๑๐ เริ่มจาก อทินนาทาน ปาณาติบาต จนถึงสมสู่ไม่เลือกหน้า เคียดแค้นฆ่าไม่เลือกคน อธิบายความหมายของแต่ละพฤติกรรมคือ อทินนาทานคือถือเอาทรัพย์สินของคนอื่นมาเป็นของตน โดยที่เจ้าของมิได้ให้ ปาณาติบาตคือ ทูบตี ทำร้ายร่างกาย กระทั่งเช่นฆ่าให้เสียชีวิต มุสาวาทคือกล่าวคำเท็จ คำหลอกลวง ปิสุณาวาจาคือวาจาที่ยุยงให้ผู้คนแตกแยกกัน กาเมศุมิฉฉาจารคือปฏิบัติผิดในคู่รักคู่ครองของคนอื่น มรสุวาจาคือพูดจาหยาบค้าย ระบายหู ไม่น่าฟัง สัมผัปปลาปะวาจาคือพูดเพื่อเจ้า เหลวไหล ไม่มีเนื้อหาสาระ อภิชฌาคือโลภเพ่งเล็งวัตถุของคนอื่นด้วยความอยากได้ การวางแผนฉ้อโกงเบียดบังจะตามมาจากอภิชฌานี้ พยาบาทคือผูกใจเจ็บแค้น มิฉฉาปฏิคือความเห็นผิด อธรรมราคะคือความกำหนัดที่ผิดธรรม หมายถึงความกำหนัดในบุคคลที่ไม่ควรกำหนัด เช่น ลูกมีความกำหนัดในพ่อแม่ หรือพ่อแม่มีความกำหนัดในลูก

เป็นต้น วิสมโลกะคือความโลภจัด โลกแบบโรคจิตหรือโลกแบบบรอนวิชา หมายถึงโลกแม้ในสิ่งที่มี อาจจะมีได้ มิจฉาธรรมคือความกำหนดที่ผิดจากธรรมชาติเดิม หมายถึงความกำหนดที่ชายมีต่อ ชาย และหญิงมีต่อหญิง ไม่ปฏิบัติชอบในมารดาบิดาและในสมณพราหมณ์ ไม่อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ในตระกูล สมสู่ไม่เลือกหน้า เคียดแค้นฆ่าไม่เลือกใคร โดยที่สองอย่างหลังนี้ ยังไม่ถึงความ แพร่หลาย ถ้าสองอย่างหลังนี้ถึงความแพร่หลาย อายุมนุษย์จะลดลงมากกว่าปัจจุบันคือจากร้อยปี เหลือเพียง ๕๐-๒๕ และ ๑๐ ปีตามลำดับ

การเป็นผู้ไม่เสื่อมจากสมบัติของบิดาแม่ในฝ่ายโลก แม้เป็นบุตรของพระเจ้าจักรพรรดิก็ ยังต้องบำเพ็ญจักกวัตติวัตรให้ครบ ๕ ประการ จึงรักษาสมบัติของบิดาไว้ได้

๔.๒ สรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ วิเคราะห์พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสังคมมนุษย์ที่มี ผลกระทบต่ออายุและทรัพยากรธรรมชาติในจักกวัตติสูตรพบว่าเมื่อประชากรส่วนใหญ่ของสังคม โลกไม่กระทำพฤติกรรมทั้ง ๑๗ ประการได้ส่งผลต่ออายุมนุษย์คือมนุษย์มีอายุน้อยลงจาก ๘๐,๐๐๐ ปีจนเหลืออายุ ๑๐ ปี แต่เมื่อประชากรส่วนใหญ่ของสังคมโลกได้กระทำพฤติกรรม ๑๗ ประการอายุของมนุษย์จะยืนขึ้นจาก ๑๐ ปีไปจนถึง ๘๐,๐๐๐ ปี ส่วนทรัพยากรธรรมชาติก็ เช่นเดียวกับอายุมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีพฤติกรรมฝ่ายเสื่อม ทรัพยากรธรรมชาติก็เสื่อมลงเช่นกัน เมื่อ มนุษย์มีอายุ ๑๐ ปี ธรรมชาติถูกทำลาย เนื้อสัตว์ ข้าวสุก เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย และ เกลือ หมดไปจากโลก แต่เมื่อมนุษย์มีพฤติกรรมในทางเจริญทรัพยากรธรรมชาติก็เจริญขึ้นเช่นกัน ผู้วิจัยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของอายุมนุษย์เป็นไปตามหลักอภิปัจจัยตา คือ นิยาม ๕ ว่า จิต เปลี่ยน กรรมเปลี่ยน จะมีผลให้โลกเปลี่ยนในทางเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงได้ แต่การเปลี่ยนนั้น จะ เปลี่ยนตามธรรมชาติคือธรรมนิยาม มิได้เปลี่ยนตามใจคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

วิเคราะห์แล้วพบว่า การเกิดขึ้นของอภุศลกรรมบถแต่ละอย่าง เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล จักกวัตติสูตรได้บอกเหตุผลเหล่านั้นไว้ในตัวของพระสูตรเอง และพระสูตรนี้เสนอทางออกจาก สภาพวิกฤตของสังคมไว้พร้อมกันไปในตัว เช่น เพราะขัดสนลำบาก จึงก่ออกทินนาทาน ผู้นำ ทางการปกครองตัดสินใจกระทำสิ่งผิดพลาด วงจรแห่งวิกฤตศีลธรรมจึงแพร่หลาย

ภาพสะท้อนความเสื่อมของสังคมในยุคที่มนุษย์มีอายุสิบปีคือ อายุสั้น ธรรมชาติถูก ทำลาย เนื้อสัตว์ ข้าวสุก เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย และเกลือ หมดไปจากโลก อาหาร ขาดแคลน ขาดแคลนปัจจัย ๔ ไม่มีผู้นำที่ดี ไม่มีผู้สอนกุศลธรรม ประชาชนประทุพติศีลธรรมทั้ง ๑๗ ประการ สมสู่และเช่นฆ่ากันเหมือนสัตว์ไม่คำนึงความเป็นญาติมิตรและผู้มีคุณ พฤติกรรมยุค

เสื่อมคือผู้นำมีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสื่อม ประชาชนประพตติผิตศีลธรรมครบทั้ง ๑๗ ประการ ไม่มีคนสอนกุศลธรรม ขาดแคลนปัจจัย ๔ ทุกอย่าง เช่น อาหารเลว เป็นต้น ทำลาย ธรรมชาติ บรรยากาศจึงไม่เชื่อให้ชีวิตเป็นสุข ประชาชนมีอายุสั้น ผิวพรรณวรรณะเลว อยู่ท่ามกลางคนไร้ศีลธรรม ใจหวาดระแวงตลอดเวลา สัตว์อายุสั้นลง พ่อแม่ไร้ศีล ลูกไร้ศีลจึงมาเกิด เสื่อมถึงที่สุด สำนึกได้ ทำให้เจริญ และได้วิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมเสื่อมเริ่มจากอหินนาทาน มีสาเหตุหลักคือความขัดสนจนยาก สาเหตุรองคือขาดความอดทน ขาดคุณธรรมและอุดมคติในใจ ขาดความรู้ความสามารถ ขาดเพื่อนที่ดีงามที่เป็นกัลยาณมิตร และขาดคำสอนพระพุทธเจ้า เป็นต้น

ภาพสะท้อนสังคมมนุษย์ในยุคเจริญคือ อายุยืน มีโรคน้อยเพียงสามชนิด เศรษฐกิจดี พลเมืองคับคั่ง อาหารพรั่งพร้อม มีจักรพรรดิดูแลฝ่ายโลก มีพระพุทธเจ้าดูแลฝ่ายธรรม สูงสุดฝ่าย โลกน้อมมาหาฝ่ายธรรม ประชาชนประพตติผิตศีลธรรมครบ ๑๕ ประการ พฤติกรรมยุคเจริญคือ ช่วงแรกร่วมมือกัน ไม่นั่นถึงผู้นำ แต่เมื่อเจริญสูงสุดจะได้ผู้นำดีทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม ประชาชนประพตติผิตศีลธรรมครบทั้ง ๑๕ ประการ มีคนสอนกุศลธรรม เจริญชาลงมีพระพุทธเจ้า ถึงพร้อมด้วยปัจจัย ๔ ครบทุกอย่างเช่น มีอาหารประณีต เป็นต้น ดูแลธรรมชาติ บรรยากาศจึงเชื่อ ต่อการมีชีวิตเป็นสุข ประชาชนมีอายุยืนยาว ผิวพรรณวรรณะดี อยู่ท่ามกลางคนมีศีลธรรม รู้สึกลดภัย มีความสุข สัตว์อายุยืนขึ้น พ่อแม่มีศีล ลูกมีศีลจึงมาเกิด เจริญถึงที่สุด ประมาท ทำให้เสื่อมและได้วิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมเจริญเริ่มจากงดเว้นจากปาณาติบาตมีสาเหตุหลักคือ ความเข็ดหลาบจากเหตุการณ์ฆ่ากันในสันถันตรกัปสาเหตุรองคือปลื้มใจที่ตนรอดชีวิต ปลื้มใจที่คนรู้จักรอดชีวิต และสูญเสียญาติอย่างใหญ่หลวง เป็นต้น

เรื่องเล่าในสวนอดีตและอนาคตในจักรกวัตติสูตรนี้จึงสอดคล้องกับกฎแห่งกรรมและกฎแห่งธรรมนั่นเองและไม่เป็นการทำนายอนาคตของโลกแต่อย่างใด พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของมนุษย์สร้างผลกระทบต่ออายุและธรรมชาติได้อย่างมาก ผู้นำก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดยุคเสื่อม และผู้นำทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรมมีบทบาทอย่างมากในยุคเจริญ

ในจักรกวัตติสูตร พระพุทธองค์ตรัสถึงทรัพยากรธรรมชาติ ๙ ชนิด คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เกลือ ข้าวสาลีสุก เนื้อสัตว์ หนูกับแก

๑. เนยใส และเนยข้น สามารถทำได้จากสัตว์ประเภทมีกีบ คือ วัว ควาย แพะ แกะ เป็นต้น สัตว์ประเภทนี้จะหมดไปจากโลกเมื่อมนุษย์มีอายุเพียง ๑๐ ปี

๒. น้ำมันที่สกัดได้จากพืชและสัตว์ พืชและสัตว์ก็จะสูญพันธุ์ไปจากโลกเมื่อมนุษย์มีอายุเพียง ๑๐ ปี

๓. น้ำผึ้งที่ได้จากผึ้งเป็นหลัก ผึ้งทุกชนิดก็จะหมดไปจากโลกเมื่อมนุษย์มีอายุเพียง ๑๐ ปี

๔. น้ำอ้อย ซึ่งสามารถแปรรูปมาเป็นน้ำตาลในปัจจุบัน อ้อยก็จะหมดไปจากโลกเมื่อมนุษย์มีอายุเพียง ๑๐ ปี

๕. เกล็ดซึ่งให้ประโยชน์อย่างมากในการถนอมอาหาร เพิ่มรสชาติให้อาหาร และมีความค่าต่อร่างกาย เมื่อใช้ในปริมาณที่เหมาะสม มีส่วนที่เป็นยาป้องกันโรคคอพอกได้ด้วยก็จะหมดไปจากโลกเมื่อมนุษย์มีอายุเพียง ๑๐ ปี

๖. ข้าวสูกที่มาจากข้าวสารอันเป็นอาหารหลักของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ก็ จะหายไปจากโลกเมื่อมนุษย์มีอายุเพียง ๑๐ ปี

๗. เนื้อสัตว์ที่มาจากสัตว์ชนิดต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งโปรตีนหลักในปัจจุบันก็จะหมดไปจากโลกเมื่อมนุษย์มีอายุเพียง ๑๐ ปี

๘. หญ้ากับแก่น ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นพืชบางตระกูลที่ทนต่อมลภาวะที่มีอยู่ในโลกได้ จะกลายเป็นอาหารชั้นเลิศในโลกเมื่อมนุษย์มีอายุเพียง ๑๐ ปี

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในจักรกวัตติสูตรจึงสอดคล้องกับนิยามทั้งห้าประการ จากการอธิบายเนื้อหาของจักรกวัตติสูตรบนฐานความสอดคล้องของนิยาม ๕ เราจะตอบคำถามที่สำคัญได้คือ หากมีกรณีว่า คนในทะเลทรายที่แห้งแล้งทั้งหมดมาปฏิบัติธรรมฝ่ายเจริญทั้ง ๑๕ ประการ ในจักรกวัตติสูตรได้ครบถ้วน จะเปลี่ยนทะเลทรายให้เป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ได้ไหม จักกวัตติสูตรจะมีคำตอบอย่างไร คำตอบคือ ในจักรกวัตติสูตรนี้ เน้นความเป็นส่วนใหญ่มหาของโลกล่วงถึงคำว่า “ถึงความแพร่หลาย” เพราะหมายถึงคนทั้งโลกจริงจริง มิใช่คนในบางพื้นที่ และในการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาตินั้นจะเปลี่ยนแบบช้าๆ ทั้งในฝ่ายเสื่อมและฝ่ายเจริญ ถ้าเรามีอายุเพียงร้อยปีที่ทะเลทราย ปฏิบัติธรรมฝ่ายเจริญทั้ง ๑๕ ประการนี้ เราก็ไม่สามารถเปลี่ยนทะเลทรายให้กลายเป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ได้ในช่วงอายุของเรา แม้จิตเปลี่ยน กรรมเปลี่ยน แต่ก็เปลี่ยนแบบช้าๆ ใช้เวลายาวนาน ในคัมภีร์พระพุทธศาสนากล่าวถึงกาลเวลาอันยาวนานเหมือนเป็นเรื่องปกติธรรมดา เราต้องไม่ลืมว่า จิตที่เปลี่ยน และกรรมที่เปลี่ยนนั้น ต้องขึ้นอยู่กับธรรมนิยามเป็นสำคัญอีกด้วย

ได้คำตอบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสังคมมนุษย์สร้างผลกระทบต่ออายุและทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรในจักรกวัตติสูตร ผู้วิจัยจำเป็นต้องเชื่อมโยงไปยังอัคคัญญสูตรเพราะกล่าวถึงทรัพยากรในยุคกำเนิดโลกคือ วัณณินกลายเป็นกระบิดิน เครือดิน ข้าวสาละเกิดเอง กระทั่งข้าวสาละในนา การที่อาหารดีหายไปหรือลดทอนคุณภาพลงนี้ก็เกิดจากพฤติกรรมในทางลบของ

มนุษย์นั่นเอง เมื่ออาหารและสิ่งแวดล้อมคือทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมคุณภาพลง อายุมนุษย์ก็น้อยลงอย่างที่ปรากฏในจกกวตติสูตร พุทธกรรมฝ่ายเสื่อมของมนุษย์ ๑๗ ประการนี้ลงในคำว่า “ความเห็นแก่ตัว” ความเห็นแก่ตัวไปอยู่ในใครก็ตาม คนนั้นก็เป็นคนเห็นแก่ตัว คนเห็นแก่ตัวจะทำลายของดีรอบตัว ของดีจึงลดคุณภาพลง ทำให้มนุษย์ที่บริโภคของที่แย่งลงเช่นอากาศแย่งลงอาหารแย่งลงเป็นต้น จะมีอายุสั้นลง จึงสรุปได้ว่าพุทธกรรมเชิงจริยธรรมในสังคมมนุษย์ส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติส่งผลถึงอายุมนุษย์ในที่สุด

ในทางตรงกันข้าม ผู้วิจยรวมพุทธกรรมฝ่ายเจริญในจกกวตติสูตร ๑๗ ประการ ลงในคำว่า “ความเห็นแก่ผู้อื่น” ความเห็นแก่ผู้อื่นไปอยู่ในใครก็ตาม คนนั้นก็เป็นคนเห็นแก่ผู้อื่น คนเห็นแก่ผู้อื่นจะสร้างสิ่งดีรอบตัว ของดีจึงเพิ่มคุณภาพขึ้น ทำให้มนุษย์ที่บริโภคของที่ดีขึ้นเช่นอากาศดีขึ้น อาหารดีขึ้นเป็นต้น จะมีอายุยืนยาวขึ้น จึงสรุปได้ว่าพุทธกรรมเชิงจริยธรรมในสังคมมนุษย์ส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติส่งผลถึงอายุมนุษย์ในที่สุด

จึงสรุปได้ว่า ข้อความในจกกวตติสูตรยืนยันว่า จิตเปลี่ยน กรรมเปลี่ยน จะมีผลให้โลกเปลี่ยนในทางเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงได้ แต่การเปลี่ยนนั้น จะเปลี่ยนตามธรรมชาติคือธรรมเนียมมิได้เปลี่ยนตามใจคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง และจะเป็นการทำนายอนาคตหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับการตีความ ไม่จำเป็นต้องให้ถึงยุคมิลลัสัญญีเสียก่อน เราสามารถปรับให้เป็นฝ่ายเจริญได้ถ้าชาวโลกร่วมมือกัน

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

ควรนำความรู้เรื่องวิกฤตศีลธรรมและวิวัฒนศีลธรรมในจกกวตติสูตรนี้ ไปใช้กับศาสตร์อื่น เช่นศึกษาศาสตร์ จะได้หัวข้อศึกษาที่ดีมาก คือ ความเป็นไปของโลกขึ้นอยู่กับคุณธรรมและศีลธรรมของคนในโลก โดยมีนิยาม ๕ ประการเป็นรากฐานที่ดีที่สุด ที่สามารถระบับข่าวลือที่ไม่เป็นจริง เช่นเรื่องโลกแตกปี คริสต์ศักราช ๒๐๑๒ เป็นต้น และในด้านรัฐศาสตร์ ก็ได้มีการเมืองการปกครองตามแนวพุทธ เป็นทางเลือกให้กับชาวไทยและชาวโลกได้อีกทางเลือกหนึ่ง และปรับเปลี่ยนแนวคิดที่ถูกบิดเบือนเกี่ยวกับพระศรีอริยเมตไตรยให้เข้าสู่แนวคิดที่ถูกต้อง และมีการวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

๑. ศึกษาการนำเรื่องพระศรีอริยเมตไตรยไปอ้างเพื่อหวังผลประโยชน์บางประการ
๒. ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติเฉพาะด้านที่เป็นอาหารจากพระสูตรในพระสูตรตันตปิฎก
๓. ศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักกรรมกับวิกฤตและวิวัฒนทางศีลธรรมในเชิงลึกต่อไป

๔. เปรียบเทียบสาเหตุของพฤติกรรมทางจริยธรรมระหว่างแบบจັกกวัดติสุตรกับ
แบบเบญจศีล-เบญจธรรม

บรรณานุกรม

ก. เอกสารชั้นปฐมภูมิ

๑. เอกสารภาษาบาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณ**.

กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.

๒. เอกสารภาษาไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ**

ราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

ข. เอกสารทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.

รศ.ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. **นักการเมืองไทย:จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์ปชั่น**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๔๙.

ศ.ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์และคณะ. **ประวัติศาสตร์ไทย**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรม

มาธิราช, ๒๕๔๕.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระพุทธโฆสเถระ. **วิสุทธิมรรค**. แปลและเรียบเรียงโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหา

เถระ). Taipei : The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation,

๒๕๔๘.

พระครูโสภณปริยัติสุธี(ศรีบรรตร ธีรธมฺโม). **รัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาประยูร ธมฺมจิตฺโต. **พุทธวิธีสร้างสันติภาพ**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต). **พระไตรปิฎก สิ่งที่ชาวพุทธต้องรู้**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๙.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต). **รัฐศาสตร์และจริยธรรมนักการเมืองแนวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๙.

พระธรรมโกศาจารย์(พุทธทาส อินฺทปญฺโญ). **ฟ้าสางทางสังคม**, สุวษภรณ์ธานี : ธรรมทานมูลนิธิ, ๒๕๓๖.

พระธรรมโกศาจารย์(พุทธทาส อินฺทปญฺโญ). **ธรรมะกับการเมือง**, กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๔๙.

พระธรรมโกศาจารย์(พุทธทาส อินฺทปญฺโญ). **สันติภาพของโลก**. ไซยา : ธรรมทานมูลนิธิ, ๒๕๓๑.

รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี, **ประชาคมอาเซียน** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมอธรรม, ๒๕๕๔.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. **ศัพท์รัฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

(๒) วิทยานิพนธ์

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธีด้วยวิถีแห่งบูรณาการ: ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาช้าง จ.เชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

นางมยุรา อูรเคนทร์. “พระพุทธศาสนากับการเมือง : กรณีศึกษาการปฏิบัติตนของนักการเมืองในปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

นางสาวนันทวรรณ อีสรานุวัฒน์ชัย. “ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ : ศึกษาจากหลักพุทธธรรม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

นางพิมพ์ชนก สืบพงษ์สังข์. “ศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องภาวะผู้นำในชาดก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

นายวิเชียร พงษ์ไพบูลย์. “ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดทางการเมืองของพุทธทาสภิกขุกับพระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

นายพิพัฒน์ ยอดพฤติการ. “การใช้การตีวัดเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

(๓).ภาษาอังกฤษ

Frederick Copleston, S.J.. **A HISTORY OF PHILOSOPHY I**. Bangkok: Image Edition, 1985.

PhraMedhiDhammaporn (Prayoon mererk). **Buddhist Morality**. Bangkok: Mahachulalongkonrajavidalya University Press, 1994.

Subrata Mukherjee & Sushila Ramaswamy. **Plato**. New Delhi: Deep & Deep Publikations, 1997.

Subrata Mukherjee & Sushila Ramaswamy. **Socrates**. New Delhi: Deep & Deep Publikations, 2000.

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ	อ.ณัฐฐวัฒน์
นามสกุล	สุดประเสริฐ
วัน/เดือน/ปี เกิด	๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๕
มาตุภูมิ	บ้านหน้าเขาเหมน ต.ช้างกลาง อ.ช้างกลาง จ.นครศรีธรรมราช
บ้านวัยเด็ก	บ้านควนประ ต.บางขัน อ.บางขัน จ.นครศรีธรรมราช
การศึกษา	□ บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดมะนาวหวาน นครศรีธรรมราชเมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๒๘ จบนักธรรมเอกและเปรียญธรรม ๓ ประโยค จากสำนักเรียนวัดกะพังสุรินทร์ จังหวัดตรัง ซึ่งมีพระพรหมจริยาจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนใต้ เป็นเจ้าสำนักเรียนธรรมชาตศึกษา วัดธารน้ำไหลและอาจารย์พุทธทาส พุทธศักราช ๒๕๓๔ และวัดสวนติไมตรี รวม ๒ เดือน □ อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดมะนาวหวานเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๓๕ จบเปรียญธรรม ๕ ประโยค จากสำนักเรียนวัดมะนาวหวาน นครศรีธรรมราช □ พุทธศาสตรบัณฑิต (ปรัชญา), พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ธรรมนิเทศ),จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ธรรมมิกะตวี อกัทธิธรรมโชติกวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย □ ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

การทำงาน

อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการจังหวัดสงขลา

อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยนานาชาติ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา

ดูแลศูนย์การเรียนรู้อนุรักษ์พันธุ์ไม้หายาก บางชันแต่แรก ๑ และศูนย์อนุรักษ์สายน้ำบนผิวดิน บางชันแต่แรก ๒

ประสบการณ์

หัวหน้าผู้ประเมินโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำภาคใต้ พ.ศ.๒๕๕๑

บรรณาธิการหนังสือเสียงธรรมและจุลสารพิราบเหลือง

รวมเล่มบทกวี บทผสมของความรู้สึกรัก และบทกวีเชิงคุณภาพ
 เอกสารประกอบการสอนนิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์
 เอกสารประกอบการสอนนิชาสมาธิในพระพุทธานุภาพ
 เอกสารประกอบการสอนนิชาพระพุทธานุภาพกับโลกาภิวัตน์
 เอกสารประกอบการสอนนิชาการศึกษาวิถีพุทธ
 เอกสารรวมบทความ มา รู้จักสวนโมกข์ในเชิงวิชาการ
 เอกสารรวมบทความ พระธรรมบทพิจารณา
 บทความเรื่อง “ธัมมิกประชาธิปไตย” ลงในหนังสือรวมบทความวันวิสาขบูชาโลก

- วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** ศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พุทธธรรมของ
 สวนโมกขพลาราม
- สารนิพนธ์ที่กำลังวิจัย** พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสังคมมนุษย์ที่กระทบต่ออายุและ
 ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตูลูตร, ศึกษาภาวะผู้นำวิถีพุทธใน
 ที่มณิกาย, ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดประชาชนนิยมของกลุ่มนารอดนิกกับ
 ธนานุปัตตานในพระไตรปิฎก
- วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก** คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ตาม
 แนวทางพระพุทธานุภาพเถรวาท
- ประสบการณ์สอนพิเศษ** สอนโยคะและการเพิ่มพลังชีวิต
- ประสบการณ์บุญพิเศษ** สร้างวัดควนประ อ.บางขันและสร้างศูนย์ปฏิบัติธรรมพ่อท่านคล้าย
 (ควนโด) อ.ช้างกลาง จ.นครศรีธรรมราช

การสื่อสารเพื่อสื่อธรรม

- เฟซบุค ฌัฏฐวัฒน์ สุดประเสริฐ, ศิษย์สืบสานงาน อ.พุทธทาส, ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยว
 เชิงปฏิบัติธรรมเพื่อสุขภาพ
- อีเมล dawn.2550@hotmail.com
- ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๖ ถ.สามัคคีสุข ต.บ่อทราย อ.เมือง จ.สงขลา ๙๐๐๐๐.โทร.๐๘๑๓๒๖๒๐๗๔